

EDITORIAL

An dugo han mga martir han Toboso magsusungo ha kalayo han gerra han katawhan

Mahugot nga nakikig-usa an katawhan han Eastern Visayas ha hiluagan nga pagkundenar han katawhan Pilipino ha pagmasaker han pasista nga rehimen Marcos ngan han Armed Forces of the Philippines ha 19 nga indibidwal, kaupod an mga sibilyan, ha Barangay Salamanca, Toboso, Negros Occidental hadton Abril 19.

Makapan-gigirabo an kawayay kaa-wod han AFP ha ira krimen. Pauru-utro nga gin-iinsister han ira mga upisyal nga lehitimo an pagpatay ha 19 katawo. Bisan kun armado gud an pira ha mga biktima, gin-gamit han mga pasista an sobra-sobra nga kamadarahug agud lipulon an sugad kadamo nga tawo. Pangilal-an ini han kawayay nira pagtahud ha tawhanon nga katungod ngan internasyunal nga makatawo nga balaud, han kadunutan han ira moralidad, ngan han maraut nga larang han mersenaryo nga hukbo nga puypuyon an ngatanan nga natipa ha pananalumpigos ngan paniniyupi ha katawhan.

Mas grabe pa, diri man ngatanan nga ira ginpatay Pula nga mangaraway. Sigon ha mga inisyal nga report, kaupod ha mga napatay an usa nga mamamahayag, usa nga lider-estudyante, duha nga tag-undong han katungod han mga parag-uma, ngan mga lokal nga parag-uma. Sugad han kabatasan han AFP, gintanuman nira an mga biktima hin mga pusil ngan higamit pan-gerra agud tagan-rason an pagmasaker. Sugadpaman nabubuksas gihapon an pagin buwaon han AFP.

Nakadto ha lugar an mga aktibista agud mahibaruan an kamutangan han mga parag-uma ha Negros. Tungod kay maaram hira nga kontrolado han militar an mga aragian han impormasyon, karuyag nira nga direkta nga makit-an kun tiunan-o gintitiyupi an mga parag-uma han tubo, kun tiunan-o hira gin-aagawan han tuna, ngan kun tiunan-o gindepensahan han militar an mga agaron maytuna ngan korpo-

rasyon. Diri armas an katin han mga biktima kundi an hingyap nga mapukaw ha kamatuoran. Tikang man ha magkalain-lain nga lugar ngan estado han panginabuhi, ginbubutok hira han usa nga katuyuanan nga talwason an masa nga parag-uma ha ira kamutangan.

An kamutangan ha Toboso kapareho han eksperyensya han katawhan ha Eastern Visayas. Sugad han Samar ngan Bicol, nakapailarum an isla han Negros ha бага-balaud militar nga kamutangan pinaagi han Memorandum Order 32 han hadto anay rehimen Duterte. Ginpadayon ni Marcos an sugad hini nga pasista nga terorismo han estado ngan, waray pa makuntento, mas ginpapintas pa ini pinaagi han National Action Plan for Unity, Progress and Development o NAP-UPD. Sugad ha Eastern Visayas, ginbobomba an kabaryuhan, yukut-yukot nga sibilyan an ginpapasurender, ngan bug-os nga mga komunidad an ginpapailarum ha mga pakuri nga "lockdown."

An katawhan han Eastern Visayas natatagan inspirasyon han katawhan han Negros nga pakusgon pa an paningkamot nga ipasulong an gerra han katawhan. Hini la nga 2025, linandaw an mga kadaugan han masa nga Negrosanon nga utro nga makabawi ngan parayhakon an gerra han katawhan ha diwa han presente nga kagiusan pagtutul-id. Darayawon an paningkamot nira nga pakasyon an terorismo han estado, kab-uton an hustisya para ha mga biktima han pasismo, pakusgon an hukbo han katawhan ngan papintason an mga taktikal nga opensiba. Sugad nala an karuyagon han pasista nga estado nga puypuyon an utro nga parayhak han rebolusyon ha Negros.

Ginkakasubo gud han katawhan an 19 nga martir han Toboso. Gintatagad nira hira komo mag-upay nga anak han katawhan. Gatus-gatos nga ordinaryo nga masa han Toboso an nagaabot han ira mapula nga pagsaludo ha mga napatay nga Pula nga mangaraway. Ginsalikway nira an terorismo han militar ngan aktibo nga gin-aatuhan an ira mga pambibirikis han kamatuoran. Ini nga kaisog nagpapakusog ha determinasyon han hiluag nga katawhan nga ig-insister an hustisya para ha ngatanan nga biktima han estado.

Kaangayan la nga subaron han katawhan han Eastern Visayas ngan ngatanan nga Pilipino an naglalarab nga determinasyon han katawhan han Negros. Aada ha masa nga tiniyupi ngan rinaugdaug an ngatanan nga hustisya nga maisugon nga umapi ha gerra han katawhan ngan papagbatunon an mga pasista, berdugo, ngan binaydan nga traydor nga nandadarahug ha ira. An pasismo han estado mismo an nagduduso ha katawhan nga armas an kalugaringon ngan atuhan an pakuri nga rehimen Marcos, palayason an berdugo nga militar ha kabaryuhan, ngan bug-os kusog nga ipakigbisog an ira interes ngan kaupayan.

Namartir nga Pula nga mangaraway ha Samar, ginpasidunggan

Pinakahitaas nga pagpasidungong an ginpaabot han National Democratic Front-Eastern Visayas (NDF-EV) kan Kasamang John Paul, Pula nga mangaraway han Bagong Hukbong Bayan-Western Samar (Arnulfo Ortiz Command) nga namartir ha Barangay Salvacion, Jiabong hadton Abril 17. Kadungan hini, ginkundenar han grupo an pagpakaraut han 8th Infantry Division ha iya ngan ha BHB.

Sering han NDF-EV, 20 anyos hi Ka John Paul han mamatay ngan diri menor de edad. Antes hiya magpultaym, nag-ebakwet an iya pamilya tikang ha Matuguinao ngadto ha San Jose de Buan kahunan magin target han pwersahay nga pagpapasurender han 8th ID. "Imbes nga yumukbo hini nga peke nga programa, boluntaryo hiya nga inapi ha BHB han mag-18 anyos hiya hadton 2023," pag-eksplikar ni Ka Celine Manlimbasog, tagapag-yakan han NDF-EV.

"Mapainubsanon ngan hukas ha kasingkasing hiya nga nagerbe ha masa nga anakbalhas ngan nagpakita han katiyapan nga lahos ha iya pangidaron. Bisan kan-o waray hiya umatras ha mga importante nga buruhaton ano man kakuri," pagki-

lala han NDF-EV kan Ka John Paul.

Ha yana ginkaklaro pa han grupo an tinuod nga sirkumstansya han iya pagkamatay. Sigon ha 8th ID, nakig-agway hiya kaupod an upat nga Pula nga mangaraway han BHB-AOC kontra ha mga tropa han 46th Infantry Battalion.

"Diri namon pasasagdan an butaray nga pagtampalasan han 8th ID kan Ka John Paul ngan ha iya pamilya, an paghinimu-himo nira hin buwa ngan pagpaparada han iya lawas nga baga hin tropeyo... Nagsasaad an BHB ha Samar ngan bug-os nga Eastern Visayas nga pipintason an armado nga pakig-agway agud kab-uton an hustisya para ha mga biktima han 8th ID ngan han pasista nga terorismo han rehimen Marcos," dugang han NDF-EV.

Pamilya ha Northern Samar, iligal nga gindetiner han 19th IB

ILIGAL NGA GINETINER han mga pasista nga tropa han 19th Infantry Battalion an parag-uma nga hi Resi Tursido, iya mga anak nga hira Rope ngan Rose Ann, ngan iya umangkon nga hi Marcel Yanay ha Barangay Paco, Las Navas, Northern Samar hadton Abril 18.

Sigon ha lokal nga yunit han Bagong Hukbong Bayan, nag-uuring an upat han dakpon han mga pasista nga tropa. Imbes nga makapagpakabuhì, gindetiner hira tikang alas-8 han aga tubtub alas-2 han kulop.

Nahiuna nga ginbalita an waray hunong nga panharas han 19th IB para pasurenderon an pamilya, bisan kun mga menor de edad hira Marcel ngan Rose Ann samtang mga sibilyan naman hira Resi ngan Rope. ■

Igselebrar an ika-53 nga anibersaryo han **National Democratic Front of the Philippines!**

Abril 24, 2026

Hustisya para ha mga biktima han masaker ha Negros!

GINPAHIMUWA HAN PANREHIYON nga kumand han Bagong Hukbong Bayan ha isla han Negros ngan han mga progresibo nga grupo an mga buwa han 79th Infantry Battalion ngan han Armed Forces of the Philippines hiunong ha 19 nga indibidwal nga ginmasaker han mga pasista nga tropa ha Barangay Salamanca, Toboso, Negros Occidental hadton Abril 19.

Sigon ha BHB-Negros Island, usa kaiskwad la an kaapi han BHB ha ranggo han mga napatay, nga ginpamunuan hadto han iskwalder nga hi Roger Fabillar (Ka Jhong). Kaupod naman ha mga sibilyan nga napatay an lokal nga parag-uma nga hi Roel Sebillio, mamamahayag nga hi RJ Nichole Ledesma, ngan lider-estudyante tikang ha University of the Philippines-Diliman nga hi Alyssa Alano. Namatay liwat an organisador han parag-uma nga hi Maureen Santuyo ngan tagapangaliskay nga hi Errol Wendel, nga ngaduha aktibo ha isyu han mga parag-uma ha isla han Negros. Ginpahayag liwat han Bayan-USA nga duha nga kaapi hini nga mga Filipino-American an napatay ha masaker.

Sukwahi ini ha naratibo han 79th IB ngan AFP, nga nagsering nga ngatanan hira mga kaapi han BHB nga namatay kahuman han 12-oras nga agway. Pahayag han BHB-Negros, mga *notebook*, *camera*, ngan an pag-inantos han mga kablans an dara han mga biktima nga mamamahayag ngan aktibista. "An armas gud la nira amo an panindugan para ha kablansanon."

Komo pagpasidungong kan Fabillar, gatus-gatos nga lokal nga residente han Toboso an naghimo han *motorcade* ngan tinambong ha iya lubong. Naghimo liwat hin *prayer vigil* an mga estudyante han UP Diliman para kan Alano ngan Ledesma, ngan ha iba nga biktima.

Nanawagan an National Democratic Front-Negros Island han independyente nga imbestigasyon ha panhitabo. Ginkundenar liwat hini an pwersahay nga pagpapaebakwet ha 653 nga sibilyan nga residente ha lugar. ■

Kusinang Bayan ha Tacloban, pakig-usa han kabatan-unan ha mga drayber

Sugad han kabatan-unan ha iba nga parte han nasud, ginpangunahan liwat han mga grupo nga kabatan-unan ha Tacloban City, Leyte an usa nga "Kusinang Bayan para sa mga Tsuper" hadton Abril 19 ha Robinson's Marasbaras Terminal.

Buligay nga nanhatag hin libre nga lugaw ngan tubig ha maabot 100 nga drayber han pampasahero nga sarakyan an mga lokal nga tsapter han Tulong Kabataan ngan Kabataan Party-list, sugad liwat an UP Runggiyan ngan Association of Political Science Students tikang ha Leyte Normal University. Sering nira, pakig-usa ngan pagsuporta nira ini ha katawhan nga sobra nga naapektaran han *oil price shock* kasunod han pagpapabuto han US-Israel han gerra ha Iran.

Ginpasaro naman han mga tsuper ngan komyuter an nagin epekto hini ha ira. Sigon ha pira nga drayber, haros triple na an gin-umento han mga produkto nga petrolyo sanglit aada nala ha ₱100-₱300 an ira kinikita para ha masobra 12 oras nga pamamasada. Ngatanan nga molupyo nag-aantos ha hitaas nga presyo han papliton, himubo nga suhol, ngan padayon nga

pagdiri han rehimen Marcos nga ig-basura an Oil Deregulation Law.

"Ha panahon han krisis, importante an pakigbisog han mga kabatan-unan ha mga batakan nga sektor nga pirme apektado. Gin-aaghat namon an ngatanan nga suportahan an Kusinang Bayan," pahayag han Kabataan Party-list Tacloban.

Anomaliya ha alawans han CAFGU ha Eastern Samar

TULO KABULAN NA NGA waray nakakarawat nga alawans an mga Citizen Armed Force Geographical Unit (CAFGU) ha Borongan City, Eastern Samar. Sigon ha usa nga report han Bombo Radyo Tacloban hadton Abril 21, gin-rereklamo na nira an sobra nga kadelatar han panhatag han ira suhol, nga kunta hadton Enero pa ginhatag han lokal nga gubyrerno han syudad.

Mahinunumduman nga hadton 2023 ginrakudako han meyor han syudad nga hi Jose Ivan Dayan Agda an umento ha alawans han CAFGU tikang ha ₱6,500 ngadto ha ₱7,500 nga mayda kadugangan nga "13-month pay." Sugadpaman, putos ha anomaliya an paggastos hini nga sensilyo nga pahalipay, nga diri man gihapon mata-gamtaman han mga nagseserbe nga instrumento ha pandarahug ngan pagpa-pakuri ha masa ngan pagkontra ha rebolusyunaryo nga kagiusan.

Mga mamamahayag, ginharas ngan gin-ulang ha aktibidad ni Marcos

DUHA NGA MAMAMAHAYAG ha Tacloban City an ginharas ngan gin-ulang han Presidential Security Group ngan usa nga empleyado han *city hall* nga makapagreport hiunong ha programa nga gintambungan ni Ferdinand Marcos Jr ha syudad hadton Abril 15.

Sigon ha The Vanguard, usa nga lokal ngan *online* nga mantalaan, ginpaaluhan han nasering nga mga upisyal an ira mga reporter nga hira Rolly Magallanes ngan Jessieboy Novilla. Nakadto an duha ha gawas han Astrodome agud magreport hiunong ha pagtambong ni Marcos ha pagsumpa han mga bag-o nga *promote* nga magturutdo. Samtang nag-iinterbyu han mga ordinaryo nga molupyo, ginkuhaan hini nga mga upisyal hin ritrato an ira mga ID gintawag ini nga "peke" bisan kun klaro ini nga kadig-unan nga kaparte hira han mantalaan.

Pag-insister han mantalaan, "Waray lugar ha usa nga demokrasya an intimidasyon, pag-ulang ngan pampubliko nga pagpapaalo ha midya. Gintatalapas hini diri la an katungod han mga mamamahayag kundi hasta an katungod han publiko nga mahibaruan an kamatuoran."

Hadto pa nagin target han panhaharas an The Vanguard. Hini la nga Enero, pira nga reporter han mantalaan an gin-Red tag tungod la ha ira pagigin kaapi han National Union of Journalists of the Philippines.

Pilipinas, gin-aandam para ha imperyalista nga gerra

W aray man deklarado nga langyaw nga kaaway an Pilipinas, kundi hinay-hinay nga gintatransporma an mga lugar dinhi para magserbe ha panmilitar nga katuyuanan han amo hini nga US. Kalakip dinhi an butaray nga pagpapagamit han rehimen Marcos ha mga pansibilyan nga pasilidad para ha *war games*, sugad liwat an pagsurender hini ha eruektarya nga katunaan para ha eksklusibo nga gamit han US.

Hadton Abril 20 upisyal nga nagtikang an Balikatan 2026 nga malastar hin tulo kasemana. Ginpartisiparan ini han masobra 17,000 nga sundalo tikang ha Pilipinas, US, Australia, Japan, Canada, France ngan New Zealand. Ha magkalain-lain nga dapit han nasud, hihimuon an mga aktibidad sugad han *live firing* ha kadagatan han Ilocos Norte (diin gindid-an an mga parupangisda nga magpalawod), pagpapabuto han *missile system* nga BrahMos, ngan mga operasyon nga saywar.

Ha Eastern Visayas, ginhimo han Artillery Regiment han Philippine Army at ng US Armed Forces an usa nga treyning ha "tactical combat casualty care" ha pansibilyan nga erport ha Tacloban City. An sugad nga pagpapahiara nga deklarado nga pa-

ra ha armado nga agway nagpapahimuwa ha pasangil han 8th Infantry Division nga nagseserbe an *war games* ha "makatawo nga ayuda" o "pagresponde ha kalamidad." Diri liwat klaro kun kay ano nga ha usa nga pansibilyan nga pasilidad ginhimo an aktibidad han mga tropa militar.

Gin-anunsyo liwat hini nga naglabay han US State Department an pag-api han Pilipinas ha Pax Silica kaupod an 12 nga iba pa nga nasud. An Pax Silica usa nga koalisyon nga ginpangunahan han US agud ayaton an kusog han China ha pagmanupaktura han mga *semiconductor* ngan pyesa para ha *artificial intelligence* (AI), sugad liwat an surok han mga hilaw nga materyales para dinhi. (Ha yana 90% han pagrepina han *rare earth minerals* kontrolado han Chi-

na). Pinaagi han pagpapaapi dinhi han Pilipinas, maseseguro han mga korporasyon nga Amerikano an pagmonopolisa ha natural nga karikuhan nga barato nga kusog-pagtrabaho.

Kasumpay pa hini, ginsurender han rehimen Marcos ha US an 1,600 kaektarya nga katunaan han mga minoriya ha Clark Airbase ha Pampanga. Ititindog dinhi an usa nga "economic security zone" ha tahub han "pagpapauswag han industriya." Kundi an mga teknolohiya nga hihimuon dinhi gagamiton para ha mga misayl, *drone* ngan edro nga mayda abante nga AI para magamit han US ha gerra nga agresyon ha dirudilain nga parte han kalibutan, kalakip an ha Asya-Pasipiko.

Tampalo liwat ha nawong han mga Pilipino nga ha sakob hin haros usa kasiglo magigin teritoryo ini han US, diin mayda "diplomatic immunity" an ira mga tawuhan. Karuyag sidngon, magigin talwas hira ha baratunon nga pagsirot ha balaud han Pilipinas kun mayda hira mahimo nga krimen, sugad han prostitusyon nga ginpasamwak hadto han mga tropa nga Amerikano.

Nabubutad nga butak ha sakob han pamilya nga Marcos-Romualdez

Haros usa katuig kahuman mabuksas ha publiko an maabot ₱2-katrilyon nga iskandalo ha mga proyekto nga *flood control*, nagtuturudlukay na yana an mga kaapi han pamilya nga Marcos-Romualdez ha baratunon hini. Hini nga naglabay susrunod nga mga mando an igin-gawas han rehimen Marcos nga nagtutudo ha iya patod nga hi Leyte 1st district representative Martin Romualdez komo responsable ha nasering nga korapsyon.

Hini la nga Abril 22, gin-aprubahan han Sandiganbayan an petisyon han Ombudsman nga did-an hi Romualdez nga gumawas han nasud para kunuhay magpatambal. Sigon ha Ombudsman, urusahan an panahon han pagbiyahe ni Romualdez labina nga nahireport diri pala maiha an kadakop ni Zaldy Co, hadto anay hini alipures ha paglusot han mga maanomaliya nga proyekto nga *flood control* ha nasynunal nga badyet. Hadton 2025 pa nagtatago ha iba nga nasud hi Co.

Nahiuna nga gin-ngaranan han Ombudsman hi Romualdez komo utok ha likod han mga proyekto nga *flood*

control ngan dabi ha kasumpay nga mga kaso han pandambong, *graft* ngan panhukip. Butaray ini nga gintipahan ni Romualdez, ngan lugod gintutdo hira Co, an hadto anay *senate president* nga hi Chiz Escudero, ngan an ehekutibo nga sanga (an upisina ni Marcos Jr) komo mayda ultimo nga baratunon ha nasynunal nga badyet.

Ginmando naman han Court of Appeals hadton Abril 24 an *freeze order* ha mga pananag-iyang ni Romualdez tungod ha pagkakadabi niya ha mga anomaliya ha proyekto nga *flood control*. Kalakip ha ginpailarum ha *freeze order* an 25 nga *bank account*

nga direkta nga katin ni Romualdez, ngan 27 nga *account* nga nakapailarum ha ngaran han usa niya nga kasosyo.

Para ha Bagong Alyansang Makabayan, an hinungdan nga nakag-attentar pa hi Romualdez nga gumawas han nasud ngan makalikay ha baratunon amo an sobra kamahinay ngan limitado nga imbestigasyon han gubyerno ni Marcos ha mga proyekto nga *flood control*. "Samtang gintutudlok namon hiya komo usa ha mga prinsipal nga responsable ha *flood control scam*, gin-iinsister namon nga ngatanan nga dabi ha hiluagan ngan sistematiko nga korapsyon layon nga kasuhan ngan arestuhon," sigon ha grupo.

Lugod, an angay unahon nga imbestigaran hi Marcos, "nga nagborador, nagpirma, ngan nagpatuman ha badyet nga puno hin maanomaliya nga mga *allocable, insertion* ngan *unprogrammed appropriations*," sigon ha BAYAN.